

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta ta' l-10 ta' Jannar, 2008

Citazzjoni Numru. 266/1998/1

Mario **BEZZINA** u Jason Bezzina personalment u fil-kwalita' tagħhom ta' rappreżentanti tas-soċjeta' Joseph Bezzina & Company Limited

VS

Godfrey **BEZZINA**, u Dennis Bezzina personalment u fil-kwalita' tagħhom ta' Diretturi ta' u in rappreżentanza tad-Ditta *Bezzina Bros. Limited*

Il-Qorti:

Rat l-Att ta' Citazzjoni mressaq fis-6 ta' Frar, 1998, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissrin, l-atturi *proprio* u *nomine* talbu li l-Qorti (i) ssib li l-imħarrkin, jew min minnhom, immolestaw fil-pussess lill-atturi għall-finijiet tal-artikolu 534 tal-Kodiċi Ċivili, billi abbużivament ħadu f'idejhom u kontra r-rieda tal-atturi oġġetti li kienu jinsabu fi stabiliment kummerċjali tal-kumpannija attriċi fil-Marsa, konsistenti fi tliet (3) *air-conditioning units* u f'erba' (4) *fans* li huma

anċillari għall-imsemmi tagħmir; (ii) tiddikjara li l-imħarrkin ikkommettew għamil ta' spoll fil-konfront tal-atturi, u biex tordna lill-istess imħarrkin biex jerġgħu jqegħdu lill-atturi fil-pussess sħiħ tal-imsemmija oġġetti, għall-finijiet tal-artikolu 535(1) tal-Kodiċi Ċivili; (iii) tordna li l-imsemmija oġġetti jintraddu lura fil-pussess tal-atturi *proprio* u *nomine* ukoll jekk kemm-il darba l-imħarrkin huma s-sidien tal-istess oġġetti; (iv) tqis li kull ordni mogħtija minnha għall-finijiet tat-tieni u t-tielet talbiet ma hix ta' ħsara biex l-atturi jistgħu jressqu kull azzjoni oħra possessorja lilhom kompetenti; (v) issib li l-imsemmija ħwejjeġ kienu kollha kemm huma proprjeta' tal-atturi; (vi) m'għandha tħalli lill-imħarrkin jagħtu l-ebda eċċezzjoni li mhix dilatorja qabel ma jkunu qiegħdu l-ħaġa fl-istat li kienet qabel l-spoll, u dan kif jitlob l-artikolu 791(1) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta; (vii) fl-istħarriġ tagħha f'din l-azzjoni, tqis biss il-fatt tal-pussess jew tad-detenzjoni u l-fatt tal-ispoll, għall-finijiet tal-imsemmi artikolu 791(1) tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta; (viii) ssib li l-imħarrkin jew min minnhom jaħtu għall-ispussessar jew spoll vjolenti mgarrab mill-atturi, u għalhekk jistħoqqilhom jitqiesu responsabbli għad-danni kollha li ġarrbu l-atturi minħabba għemilhom; (ix) tqis li d-dħul għol-istabiliment tal-kumpannija attriċi min-naħa tal-imħarrkin bħala wieħed abbużiv u illegali, kontra r-rieda tal-atturi u fih innifsu kostitwenti att ta' spoll li għalih l-atturi jistħoqqilhom jingħataw kumpens; (x) tikkundanna lill-imħarrkin jew lil min minnhom biex iroddu lura fl-istat tajjeb li kienu fih meta ttieħdu l-imsemmija tliet *air-conditioning units* u l-erba' *fans* anċillari, flimkien mal-komunikazzjonijiet u *cables* kollha meħtieġa biex dawn ikunu jistgħu jerġgħu jaħdmu kif imiss, u, fin-nuqqas li l-imħarrkin jagħmlu dan, tikkundannahom jew lil min minnhom biex jagħmlu tajjeb għad-danni mgarrbin mill-atturi; (xi) taħtar kuraturi f'każ li xi ħadd mill-imħarrkin jibqa' kontumaci, u dan biex jiġi evitat dewmien fis-smiġħ tal-kawża u fil-ġbir tal-provi; (xii) taħtar, jekk hekk jidhrilha xieraq u meħtieġ li jsir, periti esperti biex is-smiġħ tal-każ u l-ġbir tal-provi jsiru fl-aqsar żmien possibbli biex l-atturi ma jibqgħux ibatu preġudizzju; (xiii) tagħti lill-imħarrkin jew lil dawk maħtura biex jidhru għalihom żmien qasir u perentorju biex, taħt is-supervizjoni ta' periti maħtura, jerġgħu jistallaw l-oġġetti msemmija u t-tagħmir kollu jkun

jista' jaħdem bħal qabel; (xiv) f'każ li l-imħarrkin jonqsu li jagħmlu dak lilhom ordnat fiż-żmien lilhom mogħti, tawtorizza lill-atturi sabiex jagħmlu huma (jew bis-saħħa ta' persuni kompetenti mqabbdin minnhom) bi spejjeż għall-imħarkin ix-xogħlijiet meħtieġa biex l-oġġetti jerġgħu jirqegħdu kif kienu qabel l-ispoll; (xv) tawtorizza lill-Kummissarju tal-Pulizija jew rappreżentant tiegħu u lil kwalsijasi awtorita' kompetenti oħra, biex jiżguraw li l-ordnijiet mogħtijin minnha b'din is-sentenza jitwettqu bla tfixkil mill-imħarrkin jew min minnhom jew terzi mqabbdin minnhom u dan ukoll billi timponi penali xierqa fuq min iwettaq tfixkil bħal dak; u (xvi) tagħti kull provvediment ieħor xieraq biex il-ħwejjeġ li ttieħdu mingħand l-atturi jitreġġgħu lura għandhom fl-aqsar żmien. Talbu wkoll l-ispejjeż tal-kawża;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa fit-22 ta' April, 1998, li biha l-imħarrkin *proprio* u *nomine* laqgħu għat-talbiet attriċi billi qalu li l-azzjoni, kif imfassla, ma tiswiex u hija irrita, u, fil-mertu, li huma ma wettqu l-ebda spoll;

Rat id-degriet tagħha (diversament presjeduta) tal-15 ta' Settembru, 1998¹, li bih, għar-raġunijiet hemm imfissra u fuq talba magħmula b'rikors imressaq mill-atturi fis-27 ta' April, 1998, ċaħdet it-talba għat-tneħħija (sfilz) tal-imsemmija Nota tal-Eċċezzjonijiet minkejja li tressqet wara ż-żmien mogħti mil-liġi. Iddikjarat li filwaqt li l-kumpannija mħarrka kienet waqgħet kontumaċi, qatgħetha li l-imħarrkin *proprio* kellhom raġuni li tiswa biex iressqu n-Nota tal-Eċċezzjonijiet wara ż-żmien, u għalhekk ħalliet in-Nota tal-Eċċezzjonijiet bħala dik imressqa minnhom *proprio*;

Rat id-degriet tagħha (diversament presjeduta) tat-23 ta' April, 1999², li bih, għar-raġunijiet hemm imfissra u fuq talba li saritilha b'rikors imressaq mill-atturi fit-2 ta' Frar, 1999, ikkonfermat degriet mogħti fl-1 ta' Dicembru, 1998, fejn ordnat iż-żieda ta' kelma "Limited" wara isem il-kumpannija mħarrka u ordnat li ssir in-notifika lilha bl-atti kif mibdula;

¹ Paġġ. 100 – 3 tal-proċess

² Paġġ. 128 – 9 tal-proċess

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa mill-kumpannija mħarrka fit-12 ta' Mejju, 1999, li biha laqgħet għat-talbiet attriċi billi qalet li l-azzjoni kontriha waqgħet billi laħaq għadda ż-żmien ta' xahrejn minn meta messha tressqet il-kawża ta' spoll. Laqgħet ukoll billi qalet li kemm l-Att taċ-Ċitazzjoni u kif ukoll id-dikjarazzjoni meħmuża magħha jmisshom jitneħħew għaliex ma sarux kif trid il-liġi. Fl-aħħarnett laqgħet billi qalet li hija ma wettqet l-ebda spoll bi ħsara tal-atturi;

Rat id-degriet tagħha (diversament presjeduta) tal-15 ta' Ġunju, 1999, li bih ħatret lill-Avukat Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju tagħha biex tiġbor il-provi u tfejji rapport;

Rat ix-xhieda mressqa mill-atturi quddiem l-Assistent Ġudizzjarju;

Rat id-degriet tagħha tat-3 ta' Diċembru, 2003³, li bih ħassret il-ħatra tal-Assistent Ġudizzjarju u ordnat li l-aħħar provi li seta' kien fadlilhom l-mħarrkin iressquhom fi smiġħ li jsir quddiem il-Qorti;

Rat in-Nota mressqa mill-Avukat Emmy Bezzina fit-18 ta' Ottubru, 2004, li biha, fost l-oħrajn, irrinunzja għall-patroċinju tal-atturi;

Rat in-Nota mressqa mill-Avukat Anthony Ellul fl-10 ta' Novembru, 2004, li biha iddikjara li kien qiegħed jidher għall-atturi;

Rat id-degriet tagħha tas-16 ta' Marzu, 2005⁴, fuq talba magħmula mill-atturi b'rikors tagħhom tal-15 ta' Marzu, 2005, li bih laqgħet it-talba tagħhom biex iressqu fl-atti estratti minn xhieda mogħtija waqt proċeduri kriminali meħudin kontra l-imħarrkin dwar l-istess grajjiet tal-każ;

³ Paġ. 258 tal-proċess

⁴ Paġ. 271 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-Nota mressqa mill-istess atturi fit-22 ta' Marzu, 2005⁵, li magħha kien hemm mehmuzin l-atti awtorizzati bid-degriet tas-16 ta' Marzu, 2005;

Rat id-degriet tagħha tas-27 ta' April, 2006, li bih iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-atturi fit-13 ta' Ġunju, 2006⁶;

Rat id-degriet tagħha tat-28 ta' Ġunju, 2006, li bih tat żmien lill-imħarrkin biex iressqu n-Nota ta' Sottomissjonijiet tagħhom;

Rat id-dikjarazzjoni magħmula mill-Avukat Noel Camilleri għall-imħarrkin waqt is-smiġħ tal-5 ta' Diċembru, 2006, li biha irrinunzja għan-Nota ta' Sottomissjonijiet imma talab li jitħalla jittratta l-kawża;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukat tal-imħarrkin;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tas-6 ta' Diċembru, 2006 li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni ta' spoll privileġġat. L-atturi jgħidu li l-imħarrkin, jew min minnhom, personalment jew bis-saħħa ta' nies imqabbdin minnhom, neħhew minn stabiliment kummerċjali tal-kumpannija attriċi u kontra r-rieda tagħhom tliet (3) *air conditioning units* li kienu diġa' twaħħlu fuq il-post, flimkien ma' meded ta' *cables* u erba' (4) kumpressuri meħtieġa għat-tħaddim tagħhom. Iridu li l-imsemmija ħwejjeġ jitqegħdu lura f'pothom fiż-żmien qasir u perentorju li tordna l-Qorti u, f'każ li dan ma jsirx, li huma jingħataw il-jedd li jagħmlu tali xogħlijiet bi spejjeż għall-imħarrkin;

⁵ Paġġ. 273 sa 283 tal-proċess

⁶ Paġġ. 290 – 3 tal-proċess

Illi għal din l-azzjoni l-imħarrkin laqgħu billi qalu li l-azzjoni kif imfassla ma tgħoddx u wkoll, fil-mertu, li huma ma wettqu l-ebda spoll għaliex dak li sar seħħ bl-għarfien u l-kunsens tal-atturi nfushom;

Illi fl-eċċezzjonijiet tagħha, il-kumpannija mħarrka laqgħet ukoll billi qalet li l-azzjoni attriċi kontriha waqgħet bl-għeluq iż-żmien tax-xahrejn;

Illi mill-fatti rilevanti li joħorġu mill-atti tal-kawża jirriżulta li f'Ottubru tal-1995⁷, il-kumpannija attriċi kienet qabbdet lill-kumpannija Ultra Services Limited biex tagħmilha xogħlijiet f'*turnkey project*' fi stabiliment kummerċjali ġdid li l-kumpannija attriċi kellha tiftaħ f'numri ħamsa (5) u sitta (6), Triq Aldo Moro, Marsa. Fost ix-xogħlijiet li kellhom isiru kien hemm dak ta' stallazzjoni ta' sistema ta' arja kondizzjonata. Fis-16 ta' Diċembru, 1997, għall-ħabta tal-11.30 ta' filgħodu, l-imħarrkin Godfrey Bezzina u Dennis Bezzina u impjegati tagħhom daħlu fl-imsemmi fond u neħħew minnu erba' fans u tliet *air-conditioning units*.⁸ F'dak il-ħin, fil-post kien hemm tliet (3) ħaddiema li l-kumpannija attriċi kienet qabbdet biex jagħmlu xogħlijiet ħalli l-post ikun jista' jinfetaħ għan-negozju, billi l-kumpannija attriċi sa dak iż-żmien kienet għadha topera minn post ieħor fil-qrib f'Xatt il-Mollijiet⁹. Kienu l-istess ħaddiema li għarrfu lill-atturi, madwar siegħa wara l-fatt, b'dak li kien ġara u wara li raw tassew x'ittieħed mill-istabiliment, sar rapport fl-eqreb Għassa li dak il-ħin sabu miftuħa;

Illi fid-19 ta' Diċembru, 1997¹⁰, l-atturi ressqu kwerela lill-Kummissarju tal-Pulizija biex jittieħdu proċeduri kriminali kontra l-imħarrkin. Fid-9 ta' Jannar, 1998¹¹, ressqu protest ġudizzjarju fil-Qorti Ċivili kontra l-imħarrkin biex jitlobu hom, fost l-oħrajn, li fi żmien ħmistax-il jum iroddulhom lura t-tagħmir meħud u jagħmlu tajjeb għad-danni mgarrbin. L-imħarrkin wiegħbu b'kontro-protest

⁷ Dok "JB", f'paġġ. 148 – 9 tal-proċess

⁸ Xhieda tal-imħarrek Godfrey Bezzina 4.4.2001, f'pag. 214 tal-proċess

⁹ Xhieda ta' Ivan Cutajar, Dok "JBC4", f'paġġ. 33 sa 41 tal-proċess

¹⁰ Dok "JBC2", f'paġġ. 24 – 30 tal-proċess

¹¹ Dok "JBC1", f'paġġ. 15 – 23 tal-proċess

impressa fil-21 ta' Jannar, 1998¹². Fid-29 ta' Jannar, 1998¹³, l-imħarrek Godfrey Bezzina ħalla stqarrija quddiem il-Pulizija. Il-kawża nfetħet fis-6 ta' Frar, 1998;

Illi bħala kunsiderazzjonijiet ta' dritt jingħad li din il-kawża hija waħda indikata mill-atturi nfishom bħala kawża ta' spoll. F'kawża bħal din, normalment u minħabba n-natura legali tagħha, wieħed li jkun ġie mcaħħad bi vjolenza jew kontra r-rieda tiegħu mill-pussess ta' ħaġa jitlob li jerga' jingħata lura dak il-pussess qabel kull ħaġa oħra. Hawnhekk, il-Qorti trid tagħmel preċiżazzjoni mill-bidu nett tal-konsiderazzjonijiet tagħha. F'din il-kawża, l-atturi għażlu li jressqu din l-azzjoni tagħhom b'sensiela mneffħa ta' talbiet (huma jgħidu li "ridna naraw li nolqtu kull aspett legali minħabba n-natura tal-każ serju") li, filwaqt li f'uħud minnhom jeżistu elementi ta' aktar minn azzjoni possessorja waħda – ara l-ewwel talba li titkellem dwar l-azzjoni ta' manutenzjoni maħsuba fl-artikolu 534 tal-Kodiċi Ċivili, filwaqt li, mit-tieni talba 'l quddiem tissemma l-azzjoni ta' spoll taħt l-artikolu 535 tal-istess Kodiċi – f'oħrajn it-talbiet m'humieq għajr tismija kelma b'kelma tad-dispożizzjonijiet tal-liġi li kull Qorti li tistħarreg kawża bħal din trid tqishom. Imbagħad hemm talbiet oħrajn li posthom mhuwieg f'kawża ta' spoll;

Illi, fid-dawl ta' din il-preċiżazzjoni, l-Qorti qegħda minn issa tiddikjara li t-tielet (3), ir-raba' (4), il-ħames (5), is-sitt (6), is-seba' (7), id-disa' (9), l-għaxar (10), il-ħdax (11), it-tnax (12) u l-ħmistax-il (15) talba saru għal xejn jew barra minn lokhom f'azzjoni possessorja bħal din. Dwar dan il-Qorti tipprovi kif meħtieġ għall-finijiet tal-ispejjeż tal-kawża;

Illi dwar l-għażla mhux tas-soltu li jitressqu żewġ azzjonijiet possessorji f'waħda, diġa' ngħad li l-ewwel talba attriċi titkellem dwar l-*actio manutentionis* (art. 534 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta), filwaqt li mit-tieni talba 'l quddiem it-talbiet jirreferu għall-*actio spoli* (art. 535). Huwa stabiliet fid-dritt li, għalkemm dawn iż-żewġ azzjonijiet għandhom xebh kbir bejniethom u t-tnejn li

¹² Dok "JBC3", f'pagġ. 31 – 2 tal-proċess

¹³ Dok "AE1", f'pagġ. 274 – 5 tal-proċess

huma jirrigwardaw tutela ta' azzjoni possessorja, ma jistgħux madankollu jitressqu flimkien f'azzjoni waħda¹⁴. L-atturi jridu jagħzlu jew waħda jew l-oħra. Jidher ċar kemm mill-premessi u kif ukoll mill-bqija tat-talbiet attriċi li l-azzjoni mressqa quddiem din il-Qorti hija dik tal-ispoll, u dan l-aktar għaliex l-oġġetti li dwarhom l-atturi jgħidu li kellhom pussess ittiehdu minn taħt il-kontroll tagħhom, u għalhekk l-għan ewlieni tal-azzjoni tagħhom huwa aktar dak li jerggħu jingħataw lura dawk il-ħwejjeġ u mhux dak li jinżammu f'dak il-pussess, li tneħħa bl-għamil allegat lill-imħarrkin. Din ukoll kienet il-fehma dikjarata tal-atturi meta fil-protest ġudizzjarju kienu għal darba darbtejn iddikjaraw li kien fi ħsiebhom jiftħu kawża ta' spoll jekk kemm-il darba l-imħarrkin protestati jonqsu li jwettqu dak minnhom mitlub;

Illi għalhekk, l-ewwel talba attriċi mhix sejra tintlaqa';

Illi f'dan il-waqt il-Qorti jidhrilha li għandha tqis l-**ewwel eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka**. Din trid li l-azzjoni kontra tagħha titwaqqa' għaliex "l-azzjoni possessorja notifikata lis-soċjeta' konvenuta hija perenta billi għaddew x-xahrejn minn meta huwa permess mil-liġi li ssir". Jidher li l-kumpannija mħarrka ssejjes din l-eċċezzjoni fuq il-fatt li l-azzjoni attriċi tressqet **kontra tagħha** żmien sew wara x-xahrejn minn dak inhar li seħħ il-fatt mertu tal-kawża;

Illi dan seħħ għaliex minkejja li l-azzjoni saret fi żmien ix-xahrejn li trid il-liġi, kien biss b'degriet tal-1 ta' Diċembru, 1998 (jigifieri qrib is-sena minn meta seħħ l-episodju) li l-kumpannija mħarrka "ddaħlet" fil-kawża, billi fil-bidu l-kawża nbdiet kontra d-"Ditta Bezzina Bros." (minbarra kontra Godfrey u Dennis Bezzina). Il-Qorti ma ssibx li b'daqshekk l-eċċezzjoni mressqa mill-kumpannija mħarrka hi mistħoqqa. Meta l-Qorti kienet ordnat bidla fl-atti tal-kawża biex tiżdied il-kelma "Limited", u ordnat li ssir in-notifika tal-kumpannija mħarrka, l-azzjoni ma nbdietx mill-ġdid, iżda baqgħet l-istess waħda li tressqet fiż-żmien li trid il-liġi. Iż-żieda ta' parti f'kawża mogħtija bl-artikolu 175 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta ma tnissilx kawża

¹⁴ App. Ċiv. 6.12.2002 fil-kawża fl-ismijiet *Theresa Cachia vs Joseph Caruana*

ġdida, imma tibqa' dik li kienet tressqet qabel il-bdil li jkun awtorizzat. Dan joħroġ minn kliem l-imsemmi artikolu nnifsu, li ma jħallix li jsir bdil li jista' jolqot jew ibiddel fis-sustanza l-azzjoni jew l-eċċezzjoni fil-mertu;

Illi, min-naħa l-oħra, l-liġi trid li l-azzjoni tinbeda fi żmien perentorju ta' xahrejn minn dak inhar li jseħħ l-għamil spoljattiv. Ma tinsistix li n-notifika tal-azzjoni ssir bilfors matul dak iż-żmien. Fil-każ li l-Qorti għandha quddiemha lllum, bla ebda dubju l-azzjoni tressqet fiż-żmien xieraq;

Illi għalhekk, l-ewwel eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka kif imfassla m'hijiex sejra tintlaqa';

Illi huwa stabilit li l-azzjoni ta' spoll hija msejsa fuq l-ordni pubbliku u hija maħsuba bħala azzjoni mħaffa u effikaċi biex ma tħalli 'l ħadd li jieħu l-liġi b'idejh u jxekkel stat ta' fatt, u biex, jekk dan isir, min ikun għamel dan l-att jerga' jqiegħed kollox minnufih kif kien, qabel kull indaġni oħra¹⁵ (*spoliatus ante omnia restituendus*). F'din l-azzjoni huwa meħtieġ jiġu ippruvati tliet (3) elementi, u jiġifieri (a) il-pussess; (b) it-teħid tiegħu b'għamil tal-imħarrek u (ċ) li l-azzjoni nbdiel fi żmien xahrejn minn meta jsir l-att ta' spoll;

Illi biex isseħħ l-azzjoni tal-ispoll huwa meħtieġ ukoll li t-tliet elementi msemmija hawn ikunu kollha pruvati li jeżistu, b'mod illi jekk jinstab, per eżempju, li l-attur naqas li jressaq l-azzjoni fiż-żmien ta' xahrejn, l-azzjoni taqa' minħabba n-nuqqas ta' wieħed mill-elementi meħtieġa mingħajr ma jkun hemm bżonn li wieħed jistħarreg jekk jikkonkorru l-elementi l-oħrajn tal-pussess u tal-għamil li bih il-pussess ikun ittieħed jew ġie mxellef;

Illi ma jidherx li hemm kwestjoni dwar jekk l-atturi kellhomx il-pussess tat-tagħmir mertu tal-każ. Joħroġ ċar ħafna li dan it-tagħmir kien diġa' twaħħal fil-post li huwa ġid tal-kumpannija attriċi u kien jagħmel parti minn kunsinna akbar li kienet intalbet u kienet konsenjata mill-kumpannija mħarrka¹⁶. Lanqas ma jidher li hemm kwestjoni dwar jekk il-kawża tressqitx fiż-żmien preskritt mil-liġi. Bħalma

¹⁵ Ara App. Ċiv. 9.3.1992 fil-kawża fl-ismijiet *Cardona vs Tabone et* (mhux pubblikata)

¹⁶ Xhieda ta' Dennis Bezzina 9.11.2001, f'paġ. 220 tal-proċess

lanqas hemm dubju min kienu l-persuni – l-imħarrkin Godfrey u Dennis Bezzina u żewġ lavranti tagħhom – li żarmaw it-tagħmir mill-istabiliment tal-kumpannija attriċi;

Illi jidher li l-kwestjoni li teżisti hi dwar l-allegat kunsens tal-atturi li l-imsemmi tagħmir jitneħħa. Din il-kwestjoni tintrabat mat-tieni element tal-azzjoni ta' spoll. Fil-ħames eċċezzjoni tagħhom, l-imħarrkin jallegaw li “l-atturi kienu avżati u (dawn) taw il-kunsens tagħhom biex l-imħarrkin imorru għandhom sabiex jieħdu lura l-merkanzija li tagħha huma naqsu li jitħallsu”. Skond din l-eċċezzjoni, t-teħid tat-tagħmir la seħħ bi vjolenza u lanqas bil-moħbi jew kontra r-rieda tal-pussessuri (l-atturi). Jekk din l-eċċezzjoni tirriżulta minnha, jkun jonqos wieħed mill-elementi ewlenin tal-azzjoni mibdija mill-atturi;

Illi l-imħarrkin jgħidu li dan seħħ meta l-attur Mario Bezzina, f'waqt minnhom f'Diċembru tal-1997, kien qiegħed jitħaddet f'telefonata ma' Leo Grima (wieħed mill-impjegati tal-kumpannija mħarrka). Issemma¹⁷ li Bezzina irrifjuta li jħallas aktar flus minn dawk li kien ħareġ u uża kliem fis-sens li jekk jidhrilhom (l-imħarrkin) imisshom jieħdu l-*air-conditioning units* lura. L-attur innifsu jistqarr li ngħad kliem bħal dan¹⁸, iżda żied jgħid li la hu u lanqas ħaddieħor imdaħħal fil-kumpannija attriċi ma qatt ta xi struzzjonijiet lill-imħarrkin biex jagħmlu dan;

Illi wara li fliet sewwa l-atti tal-kawża l-Qorti jidhrilha li ċ-ċirkostanzi ma jwasslux għall-konvinċiment li l-atturi, jew min minnhom, riedu jew urew il-fehma li t-tagħmir jitneħħa. Wisq anqas jista' jingħad li l-imħarrkin kienu b'xi mod awtorizzati biex jieħdu r-“rimedju” tan-nuqqas ta' ħlas minnhom pretiż billi jżarmaw daqstant tagħmir daqs kemm, bejn wieħed u ieħor, kienu għadhom jippretendu bi ħlas mingħand il-kumpannija attriċi. Għall-azzjoni tal-ispoll, ma jiswiex għall-parti mħarrka li tressaq argument “*in difesa*” li dak li sar kien att legittimu¹⁹, jekk kemm-il darba jintwera li l-att kien kontra ir-rieda tal-parti li kellha l-pussess;

¹⁷ Xhieda ta' Leo Grima 23.11.2001 f'paġ. 226 tal-proċess, u ta' Godfrey Bezzina 13.2.2002, f'paġ. 235 tal-proċess

¹⁸ Xhieda tiegħu 19.1.2000, f'paġ. 145 tal-proċess

¹⁹ App. Ċiv. 2.11.1994 fil-kawża fl-ismijiet *Aġius et vs Aġius et* (Kollez. Vol: LXXVIII.i.319)

Illi l-Qorti żżid ma' din il-fehma tagħha l-argumenti mressqin mill-atturi fis-sitt (6) paragrafu tan-Nota tal-Osservazzjonijiet²⁰ tagħhom u kif ukoll il-fatt li l-imħarrkin jistqarru li b'dak li għamlu ma kienu mgħarrfa l-ebda wieħed mill-atturi qabel ma seħħ il-fatt. Għalkemm jallega li qabel dak inhar tal-inċident huwa kellu aċċess sħiħ għall-post fejn kien gie stallat it-tagħmir, l-imħarrek Godfrey Bezzina ma ta l-ebda tifsira tajba biex jgħid għaliex marru fil-post bla ma avżaw lill-atturi, kellhom iħabbtu l-bieb biex jiftħilhom min kien hemm fil-post (il-ħaddiema mqabbdin mill-kumpannija attriċi) u għaliex “tħallsu b'idejhom” għall-kreditu minnhom pretiż;

Illi meta l-Qorti tqabbel il-fatti pruvati li joħorġu mill-atti tal-kawża mal-konsiderazzjonijiet legali magħmulin aktar qabel, tasal għall-fehma li t-tliet elementi meħtieġa biex tirnexxi l-azzjoni ta' spoll jirriżultaw ippruvati;

Illi dwar l-ewwel eċċezzjoni tal-imħarrkin Godfrey u Dennis Bezzina *proprio* ftit għandu x'jingħad. Huma jgħidu li l-azzjoni hija irrita u ma tiswiex għaliex ma tħarisx il-ħtiġijiet mitluba fl-artikolu 156 tal-Kodiċi tal-Proċedura. Għalkemm aktar qabel f'din is-sentenza din il-Qorti tat il-fehmiet tagħha dwar is-sura tal-azzjoni kif imressqa mill-atturi, dan x'aktarx kien minħabba li l-att imressaq kien fih ħwejjeġ żejda u ripetuti. Ma kienx il-każ li seħħ xi ksur ta' xi ħtieġa essenzjali li twassal għan-nullita' tal-att innifsu;

Illi l-imħarrkin ifissru l-eċċezzjoni tagħhom fir-rikors tagħhom tas-7 ta' Frar, 2000²¹ u jsejsuha fuq l-artikolu 789(1)(ċ) tal-Kodiċi tal-Proċedura. Jidher li huma jilmintaw mit-tul tal-att u n-nuqqas ta' loġika ta' kif saru t-talbiet. Iżda ma jgħidux kif, għall-finijiet tal-imsemmi artikolu, l-azzjoni attriċi gābitilhom preġudizzju tali li bilfors iwassal għat-tħassir tal-att. Għall-kuntrarju, huma ressqi kull difiża li tathom il-liġi u setgħu f'kull waqt tal-kawża jikkontestaw il-pretensjonijiet attriċi. Għalhekk, din l-eċċezzjoni ma tistax tintlaqa';

²⁰ Paġġ. 291 – 2 tal-proċess

²¹ Paġġ. 155 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tiċhad l-ewwel talba attriċi billi din it-talba m'hijiex kompatibbli mal-azzjoni possessorja mressqa mill-atturi;

Tiċhad l-ewwel eċċezzjoni tal-kumpannija mħarrka billi mhix mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt;

Tiċhad l-ewwel u l-ħames eċċezzjonijiet tal-imħarrkin *proprio* billi m'humix mistħoqqa fil-fatt u fid-dritt;

Tilqa' t-tieni u t-tielet talbiet attriċi u tiddikjara li b'għamil l-imħarrkin Godfrey u Dennis Bezzina li seħħ fis-16 ta' Diċembru, 1997, l-atturi garrbu ksur tal-pussess tagħhom ta' serba' (4) *fans* u tliet (3) *air-conditioning units* li tneħħew mill-istabiliment 5 u 6, Triq Aldo Moro, Marsa, kontra r-rieda tagħhom, u qegħda tordna lill-imħarrkin, flimkien u solidalment bejniethom, biex jerġgħu jqegħdu lura l-imsemmi tagħmir kif kien qabel dak inhar;

Tilqa' t-tmien talba attriċi billi tiddikjara li l-imħarrkin, flimkien u solidalment bejniethom, huma responsabbli għall-ispoll imwettaq;

Tilqa' t-tlettax-il talba attriċi u tordna lill-imħarrkin biex, bi spejjeż tagħhom, ireġġgħu kollox għal li kien qabel is-16 ta' Diċembru, 1997, dwar l-imsemmi tagħmir, u dan sa mhux aktar tard mid-29 ta' Frar, 2008;

Tilqa' l-erbatax-il talba attriċi u tawtorizza lill-atturi biex, f'każ li l-imħarrkin jonqsu li jwettqu dak lilhom ordnat b'din is-sentenza fiż-żmien imsemmi, jagħmlu huma x-xogħlijiet kollha meħtieġa għall-finijiet ta' re-integrazzjoni tal-pussess bi spejjeż għall-imħarrkin;

Tiċhad it-talbiet attriċi l-oħrajn kollha billi saru għalxejn jew billi m'hemmx lokhom f'azzjoni b'hal din;

Tordna lill-imħarrkin iħallsu **l-ispejjeż tal-kawża**, ħlief għal dawk dwar it-talbiet attriċi miċħudin b'din is-sentenza, liema spejjeż ibatuhom l-atturi.

Kopja Informali ta' Sentenza

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----